

*Српска нација спада у тзв етнички концепт. Дакле **један јасан** етнос је у њеној основи.*

коментар на текст “Национализам уместо српства“ у НСПМ

Врло је наивно и поједностављено сматрати да су Словени дошли из неке средине, затекли другу средину, коју су уништили, па су сад овде. Словени се, вероватно, јесу помешали са становништвом које су овде затекли. Међутим, ко су ти староседеоци били? То је оно што не знамо, а по наметнутом аутоматизму размишљамо "Знамо, то су били Римљани", а без доказа. Или фраза "Словени затичу романизовано становништво". А шта је "романизовано становништво"? Којим језиком говоре? Коју културу имају?

Др Ћорђе Јанковић, археолог

Готово сви се (бар у овом „делу јавности“) слажу да је „... национална држава пребрзо и олако проглашена за нешто превазиђено и отпослата у ропотарницу историје“ [\[1\]](#) и о потреби „да се расправа о националним интересима води отворено и без предрасуда“ [\[2\]](#)

. Нација се, међутим, прихвата „здроаво за готово“, промишљање „природе“ српске нације се упорно

не

догађа. Српски, у институцијама добро ухлебљени, мудраци сматрали су, још од „година расплета“, да ће држава и нација након распада/очувања еСеФеРЈота бити „ре-конструисани“ сами по себи. Срби су државотворан народ, лаконски су објашњавали, за разлику од Хрвата и Словенаца. Двадесетак година касније, кад ће репрезентација Србије у фудбалу, највише захваљујући Милу Ћукановићу,

тек

први пут

ићи на светско првенство

под својим именом

(а Хрватска је одавно била трећа на свету), видимо како су се ове „експертске“ пројекције оствариле.

Конституисање нације, које се *очигледно* не догађа само по себи, (би требало да) подразумева консензус око основних питања, на који

добровољно

пристају

сви грађани државе

(јер у супротном не би био консензус). Јасно је да је принцип национализма супротан од, у Србији актуелног културализма, који прихватање (само)прокламованих, углавном врло произвољних, идентитетских одређења намеће људима под претњом екстрадикције из корпуса народа и нације. Имају ли наизглед супротстављени (j)европејски и србистички културализам дубље утемељење од онога који нам сугеришу интелектуалци и политичари

перцептивне свести

[3]

?

Такође „само по себи“ прихваћено је да су Срби етнички „тип“ нације, супротан од грађанског (америчко-француског) модела, један (српски) народ је „у основи“ нације. Размислимо колико је овај постулат сагласан са традицијом и „фактицитетом“ српског народа .

До друге половине 20. века Немци су били прототип „етничке“ нације. Немачки народ је настао од германских племена која су остала изван граница Римског царства у условима суровог међусобног истребљивања варвара у којем је ратна победа и освајање најчешће значило и физички нестанак пораженог народа, што (опростите ми на цинизму) није било тешко (и без „технологије“ Аушвица) у тада ретко и слабо настањеним пределима. На територији западног римског царства у распаду, Германи су постепено уводили поредак плаве крви уместо римске заједнице слободних грађана (у коју наравно робови нису спадали). Поробљени народи су постајали потлачени сталежи – кметови и занатлије, а Германи (Франци, Бургунди, Нормани и сл.) – племство по крви. Дошло је до повезивања социјалног положаја са етничким идентитетом.

Немачки народ се конституисао дефинитивно у оквиру Светог Римског царства **немачке народности**

(
Das Heilige Römische Reich Deutscher Nation

,
Sacrum Romanum Imperium
Nationis Germanicae

) – првог Рајха, папинског сурогата
правог

Римског царства (из истих кругова погрдно названог „Визант“). Први Рајх је трајао 900 година (од 962. до 1806), док га Наполеон није укинуо у име грађанског царства. Грађански концепт и друштво начелно једнаких шанси и права Римског и Наполеоновог царства сасвим је супротан етноцентризму и зацементираној социјално-етничкој стратификацији друштва Рајха. Ако сте у дилеми „којем су се Срби приволели царству“, погледајте боје на српској застави, а српски грб (римског царства) можда пружа одговор на питање зашто.

Образац „урођених“ привилегија и доживотне „судбинске“ неравноправности појединих слојева становништва и етничких група (и сопствене ексклузивности) тешко да је у традицији народа интегрисаних у данашње Србе – старих Словена и затеченог „романизованог“ и нероманизованог становништва Римског царства. Наизглед се у траговима налази једино код данашњих Срба који највише држе до „крвне“ чистоте и памћења свог порекла и родослова – припадника црногорских, брдских и (у мањој мери) херцеговачких племена. Међутим и у њиховим родословима неки од рођене браће родоначелници су арбанаских (Ото и Красо нпр.) а остали (Васо, Пипо и Озро нпр.) српских племена [4]. Обавезно се помињу и неки *други* стари народи који су нестали (Риђани, „псоглави“) или су асимиловани у ново племе (Ашани и Шекулари у Васојевиће нпр.). Чак и у овако митологизованој племенској генези мало шта је остало од „етничке чистоте“.

„Германолики“ мит о племићком пореклу и фантомским сеобама са Косова и из Херцеговине у данашњу Црну Гору по којем родоначелници племена нису обични сељаци већ су наводно племићи избегли после косовске битке у беспућа Црне Горе који су завладали затеченим становништвом и *наметнули им* свој идентитет, научно је оповргнут. Црногорска држава (преко које се обновио и учврстио српски идентитет и поново раширило православље [

5]

) је настајала тако што су цетињске владике „враћале у стару веру“ једно по једно брдско племе и некада и грубом силом разбијали управо племенско устројство и обичаје. Моћна опозиција данас готово непостојећем национализму на трагу ове традиције и даље је племенски партикуларизам и митоманија трендовски преобучена у „културализам Српства“. За љубитеље историјских „занимљивости“ није изненађење што је германолика верзија етогенеза најраширенија баш на територији некадашње прве српске краљевине, која је и настала побуном (издајом?) против Римског царства („Византије“) у савезништву са баш Норманима

[6]

„Етничка чистота“ суседне млађе српске државе још је „недвосмисленија“. Настала на истим принципима интеграције (српски – саборности) [7] против партикуларизама као и Црна Гора цетињских владика, имала је због „објективних услова“ нешто лакши „посао“ па је и резултат био успешнији. Наиме, док су цетињске владике ратовале и са потурицама (претечама данашње партио и НВОкратије – они, а не муслимани, су тема „геноцидног“ Горског вијенца) и Србима фанатичним муслиманима (пандану данашњих културалиста) и са племенским величинама (често и сасвим директних предака данашњих етноцентриста) у ратовима и сеобама сасвим проређеној Шумадији није било „таквијех“, па је кнежевина Србија слободно могла да прогласи да уласком на територију Србије човек постаје слободан. Ово је резултирало усељавањем хиљада и хиљада слободољубивих.

У Србији је 1846. живело 825.000 људи а после 1903. чак 3 милиона. Било је и знатних територијалних проширења, али само њима се не може објаснити толики демографски бум (а ни српске мајке нису рађале баш двадесеторо). Од момента кад је неписмени кнез Милош мотком (да не описујемо каквом) растерао своје саборце – вође устанка – кад су захтевали да сада они постану спахије уместо Турака (а Срби остану раја), Србија је постала зајед
ница с
лободних људи, прва „у региону“.

Колико су ови усељеници (а и „затечено“ становништво) били „етнички чисти“? Знатан број досељен је баш из Црне Горе и Херцеговине. Њихова „крвна зрнца“ смо већ рашчланили. У српску нацију су се добровољно интегрисали *сви* Грци, Власи и многе друге мање групе на овим просторима (Шопи и сл.). Појединачно и припадници најразличитијих народа – Немци, Истријани

[8]
, Словенци, Италијани, Хрвати... Израз „добровољна интеграција“ у суштини је плеоназам јер насилна не постоји (постоји насилна асимилација). Код Влаха (северних и јужних – Цинцара) је замена свог етничког партикуларитета српским националним (државотворним) била готово програмског карактера. Немерљиве су заслуге бројних Влаха за стварање српске државе и креирање и конституисање српске нације. Македонски правац ширења државе, који су противници – Срби католици из приморја, називали „македонска утвара“

[9]
, у многоме су баш Цинцари „лобирали“. Овај народ је парадигматичан, јер је до геноцида (који су извршили Албанци), живећи изолован од већег утицаја милетске (протокултуралистичке) сегрегације друштва Отоманске империје у великом граду Москопољу у брдима данашње Албаније, готово конзервирао римско („византијско“) друштво и схватања. Они себе и зову Аромуни. Име означава континуитет са цивилизацијом Рима, као што и Романиа, земља данашњих Румуна са којима Аромуне погрешно повезују, значи просто земља

Римљана

. Као што је управник европског дела Отоманске империје носио титулу

Римски

беглербег (у искривљеној верзији Румелијски), као што су „Византијци“ себе знали као *Римљане* (а не Ромеје, као нешто друго од Римљана, како још увек уче наша деца).

Ови народи су се баш као и српски, за разлику од германских, „формирали“ унутар лимеса (граница Римског царства) где су владали (бар донекле) закони и поредак. Дозвола или позив за трајно насељавање римског цара унутар лимеса значило је да више нису варвари – да су постали Римљани и свакако да затечене грађане Рима (Романе, „романизирано становништво“, Грке, разне неименоване староседеоце изгубљене у историји) у најмању руку бар не смеју да убијају. Стари народи који су „нестали“ очигледно нису могли нестати попут варвара које су Германи истребили или протерали. Могло би се без патетике рећи да су наставили да живе у генима (архиву искустава и знања предака) данашњих Срба, Румуна, Италијана, Француза, Грка, Енглеза и осталих народа *у које су се интегрисали*, што белодано и научно егзактно показују најновија генетска истраживања. Етногенеза Немаца морала је бити друкчија од етногенезе Срба и осталих Римљана.

Погледајмо како остали потомци грађана Рима уче своју децу о националном идентитету и историји. Мали Румуни уче да су потомци и Дачана и колона – пензионисаних римских војника (од којих су преузели име државе и народа (и већину личних имена које данас носе Луцијани, (Х)адријани, Трајани, Цезари...) и Словена. Славе и баштине и цара Трајана и дачког краља Буребисту који се борио против њега. Бугари уче (а и ми о њима) да су мешавина Словена, туркменског народа који им је дао име и староседелаца Трачана. Компликовани микс из кога су настали данашњи Грци (Крићани, Микењани, Тројанци, Пелазги, Дорани, Јоњани...) учи цео свет читајући Илијаду и грчке митове. Сами Грци највише форсирају културу (источно) Римског периода њихове историје. А „ту“ је још и период хеленистичког „мелтинг пота“. Италијани, иако су узели име по полудивљим италским племенима, баштине и етрурску, и римску, и цивилизацију јужне Италије (*Magna Graeciae*) [\[10\]](#), али и културу свих кнежевина којима су владале германске династије и норманску краљевину Сицилију.

Просто је невероватно да су у таквом окружењу једино Срби, Хрвати и Албанци „моноетничке“ нације. За кавкаски народ Албанце, који су досељени тек 1042. [\[11\]](#) донекле је оправдано што су усвојили такав поглед, јер су у „Римском комонвелту“ и то углавном у најзабитијим деловима српских држава, живели знатно краће од суседа. Хрвати су пак, од времена кнеза Бранимира (прецизније од 8. VI 879. године кад је папа Иван VIII писмено благословио хрватски народ и државу) који је збацио легитимног владара Здеслава – вазала „Византије“ и „вратио“ свој народ у католичку цркву, у савезу са Рајхом, па је германоцентрични поглед на свет њихове интелигенције (не бркати их са највећим умовима Срба католика, баштиника континуитета

медитеранских цивилизација) лако објашњив. Званична повијест Хрвата континуирана је и савршено у складу са историјом немачког – „римског“ комонвелта на који своде целу европску цивилизацију.

Захваљујући педантном методолошки беспрекорном инсистирању на изворима, тј. постојећој архивској грађи и споменицима, а то су само они малобројни доступни или „претекли“ од уништавања освајача, званична историја Срба, какву наша деца и даље уче, збир је повремених ретких готово чудесних догађаја и личности ван сваког ширег цивилизацијског контекста, између којих се скоро ништа „национално“ (осим хајдука и изгладнелих пљачкаша беговских оваца) не догађа. За време ове „хибернације“ Срба траје историја моћних империја у чијем развоју Срби „немају“ никаквог удела иако су били поданици тих држава. Српска историја, идентитет и традиција као да је представљена из визуре поменутог „конкурентског“ комонвелта коме не припадамо. Као да сами себе гледамо туђим очима особе којој смо незнанци. Помињу се готово искључиво личности и догађаји који су у неком контексту и релацијама са папинским Рајхом и његовим савезницима. А будући да Римско царство „није“ с оне стране лимеса са које је историјски било, историја и традиција „оријенталних деспотија“ јужно од лимеса се не изучава. Или се мења изворни контекст, као у случају Млетачке републике која је кроз (на западу заиста) „мрачни“ средњи век одржала континуитет римског грађанског устројства, културе, чак и архитектуре. Зато није ни чудо што не учимо ништа о Србима „фамозне мапе“ из доба Карла великог, о архонтима до одметнутих Војислављевића, па се „ништа не догађа“ до „папиног краља“ Стефана Првовенчаног, па „ништа“ до Карађорђа.

Како ли само „поносан“ може бити („друго“) Србин који дословно „прогута“ у процесу институционалне социјализације овако сервирану историју. Или („прво“) Србин – пркосни „барбарогеније“?!

У Енглеској, наши рођаци по келтској линији, своју чељад (child) уче на („сасвим“) другачији начин. Личности из *енглеске* историје су и друиди попут чаробњака Мерлина (Келти) и краљ Артур (Арториус, син Римљанина и сам бивши легионар) који је у савезништву са Пиктима, као вођа *романизованих* Британаца био у рату против *освајача* Саксонаца који су дали потоње енглеске краљеве. Њих су наследили (*такође освајачи*) Нормани, поданици француског краља, који су тек у 14. веку престали да говоре француски на двору и увели енглески као званичан језик. Шта би остало од енглеског поноса и традиције кад би их форматирали на „српски“ начин? Кад би романизоване Британце третирали као ми „Римљане“ и „Млечане“, Саксонске освајаче као ми Турке и

српске муслимане, а Норманске као Аустријанце и однорођене српске католике? А „њихове“ Илире и Келте као ми „наше“ и остале староседеоце од којих смо „повукли“ већину гена? А тек исељене америчке протестанте као ми српску муслиманску дијаспору у Турској?

Очигледно је да је „истина сасвим друкчија“ од оне коју усвајамо у процесу социјализације кроз институције (декларативно) српских држава. Пре ће бити да наши преци континуирано дају цивилизацијски допринос сваком друштву држава у којима су живели. До неуспеле опсаде Беча 1683. након чега први пут делови српског народа улазе у Рајх, постоји готово непрекинут континуитет – „државотворна вертикала“ српског народа (ако можемо тако да се изразимо по аналогији са сада помодним изразом „духовна вертикала“) између Рима, српских средњовековних независних држава рачунајући и Дубровачку општину, Млетачке републике и Отоманског царства (у којима су Срби били „високи дужносници“ а српски језик дипломатије и елите). Српска револуција, Црна Гора цетињских владика и борба српског грађанског сталежа у Аустрији чији је резултат Уједињена Војводина Српска нису чуда неписменог народа ни необјашњиви ексцеси, већ резултат тог континуитета. Заједничко свим државама до Аустрије у којима су Срби живели је могућност сваког становника без обзира на етничко порекло, да учествује у управљању државом и напредује у складу са својим способностима [12]. Штавише, начелна равнодушност према етничком пореклу. Сврставања у етничко-сталешке торове (нпр. Срби – војници, шајкаши и граничари, Хрвати – кметови и племићи) и спречавања ре-конституисања нација, односно

заједнице

(у једнини) свих слободних грађана, Срби искушавају тек уласком у Рајх (Хабзбуршку монархију) што траје и током Југославија, настављача таквог устројства. Нажалост, и у садашњим (мулти)културалистичким српским државама (у Србији са 20 националних савета давно интегрисаних етничких група) наставља се исти концепт. Но, премало је то времена да би се Срби „дресирали“ да прихвате систем вредности и начела супротна онима „на које су навикли“ преко хиљаду година. На горе се тешко навићи.

Ко каже да је „наш“ образовни систем неефикасан кад и даље већина сматра, *чињеница ма упркос*, да су Срби „етничка“ нација. Последња, јер су чак и савремени Немци напустили тај концепт. Време је да свој национални идентитет уподобимо сопственој (пре)богатој традицији.

[1] [Ђ.Вукадиновић: Ја себе не доживљавам као припадника деснице](#), НСПМ

[2] Исто

[3] [Никола Танасић: Улице за храбре](#) , НСПМ

[4] Марко Миљанов је о томе писао: „... племе Беришко се с Кучима близика држе ... Друга племена арбаначка близу Скадра, Кастрати и Шабљани, и они су нека близика са Кучима ... Наоде се по крви близика: племе Оцко у Арбанију, племена Чевско и Пиперско у Црну Гору и Брда. Клименти у Арбанију и Цеклињани у Црну Гору на 'оде се близика, али с мање изјашњења,....“ По једном албанском предању, Лека Дукађин је имао сина Николу од којег потичу Миридита и Шаљани, и сина Бијелог Павла од којег воде поријекло Бјелопавлићи и Гашани.

[5] Још 1610. племена Бјелопавлића, Пипера, Братоножића и Куча били су католици. У 17. веку долазило је до превођења католичког становништва Црне Горе у православље под вођством цетињског владике Рувима, савременика патријарха Пајсија Јањевца. Тада су постали православни племена Куча, Дрекаловића, Братоножића и Пипера.

[6] Други српски краљ чак има норманско име Бодин.

[7] „Само слога Србина спасава“

[8] Препоручујем документарца Николе Лоренцина о досељавању његових предака.

[9] Дубровчанин Лујо Војновић

[10] Јужна Италија (највећи град Неаполи, Новиград – Напуљ) од раног античког доба настањена Грцима, све до 11. века била је под јурисдикцијом цариградског патријарха, а не римског папе.

[11] Археолог Ђорђе Јанковић: „Први помени племена Арбана западно од Охрида средином XI stoleћа подударају се са неким налазима накита из истовремених гробова, који одударају од уобичајених налаза Југоисточне Европе, што указује да припадају неком досељеном народу.“

[12] Само у периоду од 1543. до 1612. Србија је допринела вођењу Отоманског царства с 13 великих везира, седам њихових заменика, 23 везира, осам адмирала (капудин-паша), бројним гувернерима провинција и с безброј великих дефтердара (шефова финансија) и највиших административних службеника.